

Marek Rybakowski

"Praca w zbiorach wartości
pracujących, bezrobotnych i
młodzieży szkolnej", Zygmunt
Wiatrowski, Włocławek 2004 :
[recenzja]

Problemy Profesjologii nr 1, 183-186

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marek Rybakowski, Recenzja: Zygmunt Wiatrowski, *Praca w zbiorach wartości pracujących, bezrobotnych i młodzieży szkolnej*, Włocławek 2004.

W 2004 roku na rynku wydawniczym ukazała się książka autorstwa Zygmunta Wiatrowskiego zatytułowana *Praca w zbiorach wartości pracujących, bezrobotnych i młodzieży szkolnej*. Autorem książki jest wszystkim nam dobrze znany nauczyciel akademicki i wychowawca kolejnych pokoleń pedagogów pracy, autor *Podstaw pedagogiki pracy* oraz wielu innych książek i publikacji z tego interesującego nurtu pedagogiki, a jej wydawcą Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku.

Jeżeli przyjmiemy, za Janem Pawłem II, że praca jest dobrem człowieka – dobrem jego społeczeństwa..., to stwierdzenie to nabiera głębszego sensu po lekturze książki Profesora Zygmunta Wiatrowskiego. Książka ta porusza temat pracy w zbiorach wartości pracujących, bezrobotnych i młodzieży szkolnej, który jest moim zdaniem, jednym z najważniejszych tematów, w przebiegu obecnych szybkich zmian warunków życia i załamania się tradycyjnych wzorców aksjologii pracy w warunkach globalnego bezrobocia. Już samo przedstawienie przez autora książki problemu, jego analizy, postawienie pytań i próby udzielenia odpowiedzi, stanowi wartość samą w sobie. Mam tutaj na myśli wartość naukowego poznania, którego uczestnikiem stać się możemy, biorąc do ręki książkę o pracy i wartościach. Wartością jest przecież wszystko to, co jest godne pożądania, co jest celem ludzkich dążeń. Autor książki, w jej wstępie zadaje czytelnikom retoryczne pytanie: Praca zawodowa – wartość wieczna czy historyczna? Może jednak kwestię pracy człowieka traktować należy jako wartość uniwersalną?

Książka składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, zakończenia i dopełnienia w formie aneksu, spisu tabel i rysunków, bibliografii oraz streszczenia. Całość zawarto na 203 numerowanych stronach. Niebieska okładka projektu Doroty Magier przyciąga wzrok.

Pierwszy rozdział recenzowanej książki nosi tytuł *Praca współczesnego człowieka w wysoko rozwiniętych społeczeństwach na tle jego różnorodnych powinności*. Autor prezentuje w nim bardzo wiele ciekawych poglądów na pracę człowieka w ujęciu historycznym oraz filozoficznym. Zajmuje się różnymi kontekstami myślenia o pracy, a także traktowaniem pracy w wersji zawodowej i powinnościowej. Lektura rozdziału jednoznacznie uświadamia czytelnikowi, że praca człowieka, dawniej czy

współcześnie, była, jest i nadal pozostanie dominującą właściwością naturalną człowieka dążącego do kształtowania swojej ludzkiej egzystencji.

Drugi rozdział *Praca ludzka w strukturach wartości współczesnego człowieka wysoko cywilizowanego* zawiera ogólny zarys współczesnego stanu wiedzy na temat wartości, jak również ich związek z pracą człowieka. Ten teoretyczny rozdział autor książki oparł na przeglądzie literatury. Z ogromną atencją czytałem rozważania o współczesnym stanie wiedzy na temat wartości, w tym wartości pracy ludzkiej a także wartościowania pracy w różnych kategoriach zawodowych. Znakomita część przywołań w tekście rozdziału, zaczerpnięta z opracowań takich autorytetów naukowych, jak: *U. M. Heidegger, J. Szczepański, J. Sztumski, W. Tatarkiewicz, J. Tischner* i innych, podnosi jego walor poznawczy oraz „organizuje poznanie wartości”, wykraczające wręcz poza treść i przedmiot poznania - „*transcendentaliści*”: prawdy, dobra i piękna. Uważny czytelnik odnajdzie w rozdziale także próbę „poszukiwania”, podjętą przez samego autora, ukazania jednoznacznej relacji: *praca-wartość*.

Czym jest praca zawodowa dla pracujących, bezrobotnych i młodzieży szkolnej? Czy stanowi ona dla tej grupy społecznej wartość oraz jaką? Odpowiedzi na postawione pytania poszukujemy – czytając książkę, w rozdziałach trzecim, czwartym i piątym.

W przebiegu badań posłużono się różnymi metodami i technikami badawczymi, które w książce zostały wyraźnie zaakcentowane i opisane, badaniami objęto razem 5200 osób, i jak pisze autor na wstępie książki, odbywały się one w środowiskach Bydgoszczy, Torunia, Włocławka i Olecka. Badania prowadzone były w latach 2001, 2002 i 2003 w ramach grantu Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku.

Rozległa analiza wyników empirycznych badań ilościowych i jakościowych, przeprowadzona przez ich pomysłodawcę i niestrudzonego badacza – autora opisywanej książki, potwierdziła stawianą przez Z. Wiatrowskiego tezę wyjściową, iż praca człowieka, a szczególnie jego praca zawodowa, stanowi wartość wysoko cenioną przez badane osoby pracujące zawodowo, a tym bardziej przez bezrobotnych i młodzież szkolną.

W rozdziale trzecim autor przedstawia charakterystykę osób badanych, omawia dominujące właściwości osób pracujących zawodowo, przedstawia ich opinie o roli pracy w życiu człowieka oraz analizuje wartościowanie pracy przez badane osoby pracujące zawodowo. Ta grupa badawcza liczyła 2400 osób. Autor badań, na podstawie analizy wynikowej dotyczącej ogólnego spojrzenia pracujących na pracę człowieka dowodzi, że: „Pracujący zawodowo dostrzegają i doceniają ważną rolę pracy w życiu człowieka, przy tym nadają jej rangę wartości uniwersalnej, to znaczy takiej, która powinna charakteryzować każdego człowieka. Jednak najczęściej wiążą z nią swoje problemy egzystencjalne, również możliwości i potrzebę swojego dalszego rozwoju, chociaż w mniejszym stopniu”. W tym miejscu podaję, że nie leży w

moim zamiarze przytaczanie w mojej recenzji szczegółowych wyników badań opisanych w książce, a jedynie sygnalizowanie o tym, co książka przedstawi i czego może się z niej dowiedzieć czytelnik. Zdecydowanie polecam tą bardzo ciekawą lekturę tym wszystkim, których interesują lub może zainteresują poglądy, opinie i oceny ukazane przez odwołanie się do skonkretyzowanych danych z badań empirycznych, dotyczących ogólnego spojrzenia na pracę człowieka przez pracujących, sposobu traktowania swojej pracy zawodowej przez pracujących zawodowo, wpływu pracy człowieka na codzienny kształt życia w opinii osób pracujących, wartości uniwersalnych w życiu pracujących oraz rang ustalonych przez pracujących dla wybranych grup zawodowych i stanowisk pracy.

Rozważania z rozdziału czwartego, dotyczące pracy zawodowej w codzienności bezrobotnych, to prawdziwy przegląd zbiorowości zróżnicowanej ze względu na płeć, wiek i wykształcenie. Autor wnika w istotne właściwości psychofizyczne oraz w aktualną sytuację społeczno-zawodową 1200 badanych osób. W tej części opracowania dowiadujemy się z opinii i stanowisk wyrażonych w toku dokonywanych wyborów ankietowanych, że osoby bezrobotne cenią wysoko pracę zawodową, którą utracili i której w zdecydowanej większości bardzo pragną. Autor konkluduje tutaj, że „...zbiory wartości osób bezrobotnych są skromne, przy tym uzyskują głównie wymowę tzw. egzystencjalną. Interesująca nas praca jako wartość uniwersalna jest szczególnie wysoko ceniona i pożądana”.

Kolejny rozdział – piąty, pod tytułem *Praca zawodowa w terażniejszości i przyszłości młodzieży szkolnej oraz studentów*, zawiera charakterystykę ogólną badanej młodzieży, opinie respondentów o roli pracy w życiu człowieka dorosłego, wartościowanie pracy przez młodzież szkolną i studentów oraz wywód na temat: *Młodzi ludzie wobec przyszłych powinności zawodowych*. Ankietowani młodzi ludzie w ilości 1600 osób, wartościują pracę zawodową człowieka na trzecim miejscu, w zestawie wybranych 11 wartości uniwersalnych.

Próba uogólnienia spojrzenia osób badanych na pracę człowieka i jej wartość, to tytuł rozdziału szóstego. Rozdział ten stanowi coś w rodzaju „bloku globalizującego” spojrzenia osób badanych na pracę człowieka i jej wartość. W tym miejscu nie zaspokoje rosnącej zapewne ciekawość czytelników, którzy już teraz chcieliby wiedzieć, czym jest praca człowieka w ... Namawiam zainteresowanych tematem do interesującej lektury!

Autor omawianej w tym zbiorze pozycji książkowej określa w sposób wstępny, że może ona okazać się przydatna dla różnych odbiorców – zarówno teoretyków, jak i praktyków. Poleca treść książki studentom studiów humanistycznych, ekonomicznych i społecznych. Ja pragnę dodać od siebie (po jej lekturze), że zebrany i naukowo opracowany materiał zarówno teoretyczny, jak i badawczy, w niniejszej pozycji jest bez wątpienia cennym źródłem wiedzy z zakresu pedagogiki pracy oraz stanowi znakomity przykład „dobrej pracy naukowej”. Stad też, polecam szczególnie to znakomite studium czytelnikom z grona studentów – osób, które w niedalekiej przy-

szłości uczestniczyć będą w procesie kształcenia przyszłych kadr pracowniczych a także młodym (i nie tylko) pracownikom nauki - adeptom pedagogiki pracy, do których i ja sam się obecnie zaliczam.

Na zakończenie, co chciałbym podkreślić – książka autorstwa Zygmunta Wiątrowskiego uwypukla aksjologiczny kontekst pracy człowieka, podkreśla podmiotowość człowieka; człowieka godnego, rozumnego i wolnego, jako przeciwstawność dla wykazanego w analizach braku dostrzegania przez badaną zbiorowość możliwości bycia podmiotem w każdej sytuacji zawodowej.